

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และ ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งผลผลิตที่ได้ประกอบด้วย สิ่งปลูกสร้างต่างๆที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย โรงงาน สถาบันการศึกษา สถานสาธารณสุข โครงสร้างเพื่อการสื่อสารและคมนาคม และ สาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ถนน สะพาน และการชลประทาน เป็นต้น

ธุรกิจอุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นธุรกิจที่เติบโตไปพร้อมกับความเจริญของประเทศ หากเศรษฐกิจของประเทศรุ่งเรือง อุตสาหกรรมก่อสร้างก็จะเติบโตควบคู่กันไป อีกทั้งยังจะเอื้อต่อภาคอุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก ภาคสถาบันการเงิน และ ภาคแรงงาน ให้ขยายตัวตามไปด้วย

ธุรกิจก่อสร้างเป็นธุรกิจที่แตกต่างจากธุรกิจชนิดอื่น ซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นงานที่ทำกันในที่โล่งแจ้ง ภายใต้สภาพดินฟ้าอากาศที่แปรปรวนตลอดเวลา ใช้บุคลากรร่วมงานจำนวนมาก หลายสาขาอาชีพ หลายระดับความรู้ความสามารถ มีการเปลี่ยนแปลงนายจ้างได้ง่ายและรวดเร็ว มีแผนการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เพราะมีตัวแปรที่จะกำหนดการเปลี่ยนแปลงนั้น เช่น ฝนตกหนัก วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างขาดตลาด และ ความขัดแย้งในการทำงาน เป็นต้น สถานที่ทำงานจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ เมื่อเสร็จโครงการหนึ่งก็ย้ายไปอีกโครงการหนึ่ง ซึ่งอยู่ต่างท้องถิ่นกัน จึงต้องมีการขนย้ายปัจจัยต่างๆและบุคลากรไปด้วยเสมอ งานก่อสร้างเป็นงานซึ่งมีอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินสูง มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง มีการขัดแย้งกันระหว่างผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องค่อนข้างสูงและตลอดเวลาดำเนินการ และ เมื่อเกิดการผิดพลาดของงาน การแก้ไขจะยุ่งยากมาก ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

ระยะเวลาเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศไทยได้เติบโตในระดับสูงมาก ตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ที่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างแรงงานอยู่ในระดับต่ำ ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ แต่ในปี 2540 ที่ผ่านมา ต่อเนื่องถึงปี 2541 เศรษฐกิจของประเทศไทยต้องประสบกับความยุ่งยากมากมาย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากการดำเนินนโยบายเข้มงวดด้านการเงินของรัฐบาลเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การตรึงอัตรา

ดอกเบี้ยไว้ในระดับสูง การควบคุมการขยายสินเชื่อของสถาบันการเงิน ผนวกกับการอ่อนตัวของค่าเงินบาท ภายหลังจากการมีการประกาศเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นแบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแบบลอยตัว เมื่อ 2 กรกฎาคม 2540¹ จนก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน บัจจยดังกล่าวถือเป็นประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการทำธุรกิจของประเทศไทย และมีผลให้เศรษฐกิจซบเซา

สืบเนื่องจากปัญหาภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจรับเหมาก่อสร้างทันที และทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาที่ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างประสบอยู่มีมากมายหลายประการ เช่น

- ปริมาณงานก่อสร้างในตลาดงานของภาครัฐลดลง เนื่องจากงบประมาณด้านการก่อสร้างของประเทศไทยลดลง
- ปริมาณงานก่อสร้างในตลาดงานของเอกชนลดลง เนื่องจากการหดตัวของเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ที่คิดจะลงทุนในสิ่งปลูกสร้างไม่กล้าเสี่ยงที่จะลงทุน
- การแข่งขันของผู้รับเหมาก่อสร้างมีมากขึ้น และใช้วิธีที่หลากหลายขึ้น เพื่อให้ได้รับงานก่อสร้าง ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับเหมารายย่อยบางราย
- การขาดการสนับสนุนด้านการเงินจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแหล่งใหญ่ของธุรกิจนี้ ทำให้สภาพคล่องของกิจการลดลง
- ราคาวัสดุก่อสร้างปรับตัวสูงขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ต้นทุนงานก่อสร้างสูงขึ้น
- ความเชื่อถือของผู้ประกอบการ และ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ลดลง ทำให้ระบบเครดิตการค้าเสียหาย ความคล่องตัวในการติดต่อการค้าลดลง

จากปัญหาต่างๆดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อให้ ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างต้องปิดกิจการไปแล้วจำนวนมาก มีหนี้เสียในระบบจำนวนมาก พนักงานและคนงานตกงาน เป็นผลต่อเนื่องถึงความเดือดร้อนแก่คนส่วนใหญ่ซึ่งยากจน

¹ คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ,บันทึกประวัติศาสตร์ รายงาน ศปร. มูลเหตุเศรษฐกิจไทยเกือบล้มละลาย (พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์น้ำฝน,2540), หน้า 141.

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดศูนย์กลางทางการพาณิชย์จังหวัดหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ซึ่งมีผู้ดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในเขตอำเภอเมืองอยู่ 155 ราย² มีทั้งผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ รายย่อย ต่างก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาและอุปสรรคเช่นเดียวกับที่อุตสาหกรรมก่อสร้างโดยรวมของประเทศประสบ ในขณะที่ผู้ประกอบการแต่ละรายต่างก็มีปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานก่อสร้าง ทั้งในด้าน เงินทุน กำลังคน เครื่องทุ่นแรง และ วัสดุ อุปกรณ์ก่อสร้าง ที่แตกต่างกัน และ ผู้บริหารของกิจการแต่ละรายก็มีหลักการบริหารจัดการงานก่อสร้างที่แตกต่างกันออกไป ทำให้กิจการได้รับผลกระทบ และมีวิธีการรับมือกับปัญหาสถานะเศรษฐกิจแตกต่างกันไป ทำให้ มีกิจการที่สามารถยังคงดำเนินการอยู่ได้ และมีกิจการที่ต้องปิดกิจการลง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึง วิธีการจัดการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้สามารถหาแนวทางในการวางแผน แก้ไข และ ป้องกันปัญหาในการดำเนินงานของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะเข้ามาประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการจัดการในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง
2. วิธีการจัดการ หน้าที่ทางการบริหาร ของผู้ประกอบการ ในเรื่อง การวางแผน การจัดการองค์การ การจัดการกำลังคน การสั่งการ และ การควบคุม
3. ปัญหา และ อุปสรรคในการจัดการของผู้ประกอบการ และ วิธีการแก้ไขปัญหา

² สำนักงานสรรพากรอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. "รายนามผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์", สำนักงานสรรพากรอำเภอเมือง, จังหวัดนครสวรรค์, 2539.

4. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับทิศทางในอนาคตของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

5. แนวทางการจัดการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของผู้ประกอบการในอนาคต

นิยามศัพท์

การจัดการ หมายถึง การนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ หรือจัดหามา ซึ่งประกอบด้วยเงินทุน กำลังคน เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรง วัสดุอุปกรณ์ ให้มาใช้งานร่วมกันอย่างเหมาะสม โดยมีการจัดระบบระเบียบ ให้ดำเนินการไปโดยราบรื่น มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยหน้าที่ทางการจัดการประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดกำลังคน การสั่งการ และการควบคุม

การขั้วงาน³ หมายถึง การเปลี่ยนท่าทีของผู้ยื่นเสนอราคาค่าก่อสร้าง จากการแข่งขันกัน มาเป็นการร่วมมือซึ่งกันและกันในการเสนอราคา เพื่อให้ได้งานตามราคาที่ต้องการโดยไม่ต้องแข่งขันกัน เนื่องจากในการแข่งขันกันเสนอราคาต่ำที่สุดจะมีผลต่อยอดกำไรที่ลดลง บางครั้งถึงกับต้องขาดทุนไป

ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง หมายถึง การประกอบกิจการในทางการก่อสร้าง

ประสิทธิผล หมายถึง การทำงานที่ได้ผล โดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความมีสมรรถภาพโดยสามารถทำงานนั้นๆให้สำเร็จได้โดยปราศจากการสิ้นเปลือง

รูปแบบรายการก่อสร้าง หมายถึง เอกสารที่อธิบายความคิดของผู้ออกแบบ ต่อบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง เพื่อกำหนด ชนิด ขนาด มาตรฐานการทำงาน และ รายละเอียดของงานที่จะก่อสร้าง

CPM⁴ (Critical Path Method) หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์สายงานวิกฤติ เป็นเครือข่ายซึ่งกิจกรรมจะมุ่งที่การใช้ประโยชน์จากผังลูกศร ใช้เพื่อการวางแผนและตารางโครงการ

³ พนม ภัยหน่าย, การบริหารงานก่อสร้าง (พิมพ์ครั้งที่ 13, กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส, 2539) หน้า 335.

⁴ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, คู่มือเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจ (กรุงเทพฯ : วิสิทธ์พัฒนา, 2540), หน้า 162.

GANTT CHART ⁵ หมายถึง การแสดงภาพในรูปกราฟหรือไดอะแกรม ซึ่งแสดงการจัดสรรเวลา สำหรับการทำงานตามขั้นตอนความก้าวหน้าของงาน การกำหนดตารางเวลา และงานในช่วงเวลานั้น เป็นเครื่องมือการวางแผนโครงการ ซึ่งพัฒนาโดยนักทฤษฎีการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ ชื่อ Henry L.Gantt เพื่อแสดงช่วงเวลาที่วางแผนและสภาพของทุกกิจกรรมในโครงการ

Linear Programming ⁶ หมายถึง โปรแกรมเชิงเส้นตรง เป็นเทคนิคทางพีชคณิตของการหาแนวทางที่ดีที่สุดทางคณิตศาสตร์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาทางเลือกที่พึงพอใจมากที่สุด จากเงื่อนไขหลายอย่างที่บังคับอยู่

PERT ⁷ (The Program Evaluation and Review Technique) หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ โดยการแบ่งแยกโครงการให้เป็นกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และวางเค้าโครงตามลำดับของความสำคัญในการปฏิบัติงานจนครบถ้วนสมบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบวิธีการจัดการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ของผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. ทำให้ทราบปัญหา และ อุปสรรคในการจัดการของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
3. ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ปรับปรุง และ พัฒนาการจัดการได้ เพื่อให้กิจการสามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ ตามความเหมาะสมกับขนาดและสภาพของกิจการ

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 25 เดือน ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2540 ถึง สิงหาคม 2542

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 299.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 431.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 587.